

GIÁO DỤC, PHÁT TRIỂN Ý THỨC THẨM MỸ CHO SINH VIÊN KHOA TẠO DÁNG CÔNG NGHIỆP- TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỞ HÀ NỘI DƯỚI TÁC ĐỘNG CỦA CUỘC CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0 HIỆN NAY

EDUCATING AND DEVELOPING AESTHETIC SENSE FOR STUDENTS OF THE FACULTY OF INDUSTRIAL STYLING, HANOI OPEN UNIVERSITY UNDER THE INFLUENCE OF THE CURRENT INDUSTRIAL REVOLUTION 4.0

Đỗ Thị Thanh Huyền*

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 03/01/2022

Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 04/07/2022

Ngày bài báo được duyệt đăng: 29/07/2022

Tóm tắt: Cách mạng công nghiệp 4.0 với sự phát triển mạnh mẽ và kỳ diệu của công nghệ làm thay đổi sâu sắc nhiều mặt của đời sống xã hội, trong đó có công tác giáo dục đào tạo toàn diện cho sinh viên. Phần lớn sinh viên ở Trường Đại học Mở Hà Nội nói chung và sinh viên Khoa Tạo dáng Công nghiệp nói riêng đang cố gắng vươn lên, tích cực, năng động, sáng tạo, nắm bắt mọi cơ hội để khẳng định bản thân và cống hiến cho nhà trường và xã hội. Bên cạnh đó vẫn còn một bộ phận không nhỏ sinh viên đã rơi vào lối sống không lành mạnh. Do đó việc giáo dục ý thức thẩm mỹ nhằm xây dựng, phát triển tình cảm, thị hiếu, lí tưởng thẩm mỹ đúng đắn, phù hợp với truyền thống tốt đẹp của dân tộc đồng thời hướng sinh viên đến cái đẹp và hành động theo cái đẹp là rất cần thiết trong bối cảnh hội nhập quốc tế hiện nay. Bài viết chỉ ra những vấn đề trong giáo dục thẩm mỹ, đồng thời nghiên cứu đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao ý thức thẩm mỹ cho sinh viên Đại học Mở Hà Nội trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế dưới sự tác động của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay.

Từ khóa: Giáo dục, Ý thức thẩm mỹ, Đại học Mở, Tạo dáng Công nghiệp, sinh viên.

Abstract: The industrial revolution 4.0 with the strong and miraculous development of technology profoundly changed many aspects of social life, including comprehensive education and training for students. The majority of students at Hanoi Open University in general and students of the Faculty of Industrial Styling in particular are trying to rise up, be positive, dynamic, creative, seize every opportunity to assert themselves and contribute to the future. Besides, there is still a large number of students who

* Khoa Tạo dáng Công nghiệp, Trường Đại học Mở Hà Nội

have fallen into an unhealthy lifestyle. Therefore, the education of aesthetic consciousness aims to build and develop the right feelings, tastes, and aesthetic ideals, in accordance with the fine traditions of the nation, and at the same time directing students to beauty and acting in accordance with the principles of beauty. Beauty is very necessary in the current international integration context. The article points out the problems in aesthetic education, and at the same time researches and proposes solutions to improve the aesthetic consciousness of students at Hanoi Open University in the context of international economic integration under the influence of the international community. of the current industrial revolution 4.0.

Keywords: Education, Aesthetic consciousness, Open University, Industrial posing, students.

I. Đặt vấn đề

Thế giới đang chứng kiến những thay đổi vượt bậc trong thời đại công nghệ số của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và tầm ảnh hưởng sâu rộng của khoa học, công nghệ đến đời sống con người. Theo giáo sư Klaus Schwab đã khẳng định: “Chúng ta đang đứng trước thềm một cuộc cách mạng sẽ làm thay đổi căn bản cách chúng ta sống, làm việc, và liên hệ với nhau. Tôi cho là cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư này sẽ không giống với bất cứ điều gì nhân loại đã từng trải qua cả về quy mô, phạm vi và độ phức tạp của nó”[†]. Như vậy, cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 cùng với quá trình hội nhập kinh tế quốc tế đã tác động mạnh sâu rộng đến sự phát triển của tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội trong đó có công tác giáo dục nói chung và giáo dục ý thức thẩm mỹ nói riêng. Giáo dục nhằm phát triển ý thức thẩm mỹ cho sinh viên được coi là mắt xích đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân. Mục tiêu giáo dục ý thức thẩm mỹ là giáo dục toàn diện các khả năng cho sinh viên, hình thành những cơ sở đầu tiên về nhân cách con người. Sinh viên thế hệ trẻ là tương lai của đất nước, sự giàu mạnh, phồn

vinh của nước nhà trong tương lai phụ thuộc rất nhiều thế hệ trẻ nói chung và sinh viên nói riêng. Với mục tiêu giáo dục toàn diện cho sinh viên thì việc giáo dục ý thức nghệ thuật chiếm vị trí quan trọng không thể thiếu trong đào tạo của trường Đại học Mở Hà Nội nhằm đào tạo ra những sinh viên toàn diện có thể đáp ứng những yêu cầu của đất nước trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay.

Đặc điểm sinh viên trường đại học Mở nói chung và sinh viên khoa Tạo dáng công nghiệp nói riêng đều có độ tuổi từ 18 - 24 đây là tuổi mà được đánh giá là nhóm nhạy cảm nhất trong xã hội, chịu sự chi phối của hoạt động chủ đạo, đó là học tập để tiếp thu kiến thức ở các trường chuẩn bị cho hoạt động nghề nghiệp sau này đồng thời cũng là giai đoạn thích khám phá, tìm tòi, đổi mới, thích bộc lộ những thế mạnh của bản thân.

Đây là những nét tâm lý điển hình của sinh viên. Nét tâm lý này vừa là thế mạnh tuy nhiên nếu không có sự định hướng đúng đắn về ý thức thẩm mỹ thì rất dễ tiếp thu những những giá trị văn hóa không phù hợp với chuẩn mực xã hội, với truyền thống tốt đẹp của dân tộc và không

[†] Klaus Schwab (2016). Cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Dịch bởi Đồng Bích Ngọc và Trần Thị Mỹ Anh.

có lợi cho bản thân họ.

Mặt khác sự phát triển của công nghệ thông tin với tư cách một cuộc cách mạng, đó là sự hình thành một môi trường ảo, hình thành một lối sống ảo. Đặc điểm này biểu hiện trong giới trẻ, hình thành một phương pháp tư duy trong cuộc sống hiện đại, như: Ngôn ngữ ngắn gọn, viết bằng bàn phím thay vì cây bút, cá tính lấp lánh chính xác, hệ thống, hạn chế sự bay bổng về mặt hình tượng trực quan. Những đặc điểm trên đã định hướng tư tưởng và quy định thị hiếu thẩm mỹ của sinh viên.

II. Cơ sở lý thuyết

2.1. Lý thuyết thống kê

Bài báo sử dụng lý thuyết thống kê làm cơ sở cho việc phân tích các dữ liệu thống kê: phương pháp thu thập, xử lý, phân tích các dữ liệu.

2.2. Về khung cơ sở lý luận

Hệ thống lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về văn hoá, thẩm mỹ và giáo dục, phát triển toàn diện con người nói chung, đối với sinh viên nói riêng.

III. Phương pháp nghiên cứu

Để làm sáng tỏ vấn đề nghiên cứu, bài báo sử dụng Phương pháp thống kê, nhằm tổng hợp, phân tích dữ liệu có tính thực tế nhất định, phục vụ cho quá trình nghiên cứu.

Đồng thời, phương pháp thống kê có vai trò quan trọng trong quá trình nghiên cứu, bởi phương pháp này có thể đưa ra những phân tích ý nghĩa, giúp bài báo có được những kết quả xác thực.

Trong phương pháp thống kê, có hai

lĩnh vực chính

- Phương pháp thống kê mô tả: Thống kê mô tả giúp bài báo mô tả và hiểu được các tính chất của vấn đề nghiên cứu.

- Phương pháp thống kê suy luận: Là quá trình từ kết quả phân tích dữ liệu, giúp bài báo suy ra các đặc điểm và tính chất tổng thể của vấn đề nghiên cứu

Phương pháp điều tra xã hội học nhằm điều tra sinh viên để làm rõ thực trạng giáo dục ý thức thẩm mỹ của sinh viên.

Phương pháp phỏng vấn nhằm thu thập những thông tin của sinh viên nhằm làm rõ thêm thực trạng giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên khoa Tạo dáng công nghiệp.

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Khái niệm và vai trò ý thức thẩm mỹ.

Ý thức thẩm mỹ hay ý thức nghệ thuật được hình thành từ rất sớm, trước khi xã hội có sự phân chia giai cấp, cùng với sự ra đời của hình thái nghệ thuật. Là một hình thái của ý thức xã hội. Nó có những đặc điểm chung giống với các hình thái ý thức xã hội khác và có đặc điểm riêng đó là phản ánh tồn tại xã hội bằng hình tượng nghệ thuật. Hình tượng nghệ thuật là sự nhận thức, sự lĩnh hội cái chung trong cái riêng, cái bản chất trong các hiện tượng, cái phổ biến trong cái cá biệt nhưng mang tính điển hình.

Ý thức thẩm mỹ không chỉ phản ánh đời sống vật chất của xã hội mà còn là một hình thức độc đáo của hoạt động sáng tạo – sáng tạo thẩm mỹ và sáng tạo nghệ thuật thể hiện sức mạnh bản chất của con người trong quá trình đồng hóa tự nhiên, biến đổi xã hội và bản thân nhằm hoàn thiện nhân cách.

Như vậy thì ý thức thẩm mỹ là sự phản ánh hiện thực vào ý thức con người trong quan hệ với nhu cầu thưởng thức và sáng tạo cái đẹp.

Nghệ thuật chân chính bao giờ cũng gắn bó mật thiết với đời sống hiện thực của con người ở những giai đoạn lịch sử xã hội nhất định và các hình tượng nghệ thuật có giá trị thẩm mỹ cao đáp ứng những nhu cầu thẩm mỹ lành mạnh, có tác dụng thúc đẩy mạnh mẽ tiến bộ xã hội, đáp ứng ngày càng cao nhu cầu thẩm mỹ của con người, cổ vũ những hành vi đạo đức và tính tích cực, sáng tạo của con người.

Phát triển vừa với tư cách quá trình tự thân chỉ sự vận động theo hướng đi lên của mọi sự vật, hiện tượng trong thế giới vật chất, vừa với tư cách động thái hoạt động tự giác có chủ đích, có kế hoạch của con người. Với cách tiếp cận khái niệm phát triển như vậy thì phát triển ý thức thẩm mỹ được hiểu là một quá trình vận động theo chiều hướng đi lên theo quy luật, thể hiện sự liên tục phản ánh đời sống thẩm mỹ, song diễn ra dưới tác động tự giác của chủ thể thẩm mỹ trên cơ sở nhận thức và vận dụng quy luật nhằm làm cho các yếu tố cấu thành ý thức thẩm mỹ của chủ thể vừa không ngừng tích hợp được giá trị của từng thành tố, vừa tạo nên chất lượng mới của ý thức thẩm mỹ trong tính chỉnh thể.

Giáo dục ý thức thẩm mỹ là một quá trình hình thành và phát triển nhân cách của sinh viên về mặt thẩm mỹ, trong đó sinh viên có năng lực nhận thức, ý thức đúng đắn với đời sống nghệ thuật của xã hội, đồng thời có khả năng tiếp nhận và sáng tạo cuộc sống của mình theo cái đẹp.

Giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên là sự giáo dục và tự giáo dục, phát huy mọi năng lực bản chất của sinh viên theo quy luật cái đẹp. Chính vì vậy giáo dục ý thức thẩm mỹ có vai trò định hướng đạo đức, nhân cách cho sinh viên đồng thời góp phần hình thành con người mới với tính cách chủ thể tích cực, sáng tạo trong thời kỳ hội nhập kinh tế quốc tế.

Từ trong lịch sử đến hiện tại Đảng ta luôn xác định lấy con người làm trung tâm, con người vừa là mục tiêu, động lực của sự phát triển kinh tế - xã hội thì vai trò của giáo dục của ý thức thẩm mỹ đó là: “Chủ động sáng tạo ra các cá nhân phát triển toàn diện, hài hòa tất cả các mặt thể chất lẫn tinh thần, đạo đức lẫn tài năng, làm cho mỗi con người được tự do, có điều kiện để cống hiến và hưởng thụ”[‡]. Với ý nghĩa đó giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên Khoa tạo dáng Công nghiệp thực chất là quá trình khoa cùng với trường giáo dục giúp sinh viên hoàn thiện mình trở thành chủ thể thẩm mỹ đích thực với quan hệ thẩm mỹ đúng đắn được biểu hiện như: Hình thành và phát triển được những tình cảm thẩm mỹ trong quá trình cảm thụ và lĩnh hội cái đẹp trong nghệ thuật, học tập, cuộc sống, tự nhiên và các quan hệ xã hội tạo được hứng thú đối với khía cạnh thẩm mỹ hiện thực, cảm nhận được cái đẹp trong sự biểu hiện đa dạng của nó, có những quan niệm, chuẩn mực niềm tin nghệ thuật, phát triển năng lực phán đoán và đánh giá nghệ thuật, hình thành thị hiếu, lí tưởng thẩm mỹ đúng đắn, hình thành năng lực sáng tạo nghệ thuật, lòng ham muốn và khả năng đem cái đẹp ứng dụng vào trong quá trình học tập, công việc sau khi ra trường và ứng xử trong đời sống

‡ Trần Túy (2005). Vai trò của nghệ thuật trong giáo dục thẩm mỹ. NXB Chính trị Quốc gia – Sự thật

hàng ngày của sinh viên đồng thời giúp sinh viên có thái độ ủng hộ những cái đẹp, cái chuẩn mực của thẩm mỹ phù hợp với truyền thống của dân tộc và không khoan nhượng với những cái xấu, phản thẩm mỹ trong những hành vi ứng xử, trang phục, lối sống từ đó hình thành tình yêu ngành học, công việc sau khi ra trường của mình.

4.2. Thực trạng giáo dục ý thức thẩm mỹ của sinh viên Khoa Tạo dáng Công nghiệp trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0.

Toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế dưới tác động của cách mạng công nghiệp 4.0 đã và đang mang lại cho Khoa Tạo dáng Công nghiệp những cơ hội và thách thức đặc biệt là sự cạnh tranh với các trường đại học khác trong nước và với các trường đại học trong khu vực Đông Nam Á trong đào tạo nguồn nhân lực toàn diện giỏi về chuyên môn cũng như năng lực thẩm mỹ tốt cho sinh viên các ngành như Đồ họa, Nội thất, Thời trang để đáp ứng những yêu cầu của xã hội hiện nay. Do vậy bên cạnh chú trọng đào tạo chuyên môn cũng cần giáo dục, phát triển ý thức thẩm

mỹ cho sinh viên. Để tìm hiểu thực trạng giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên ở khoa Tạo dáng Công nghiệp hiện nay, tác giả tiến hành khảo sát ý thức nghệ thuật của 300 sinh viên các chuyên ngành thuộc khoa như: Đồ họa, Nội thất, Thời trang. Thông qua phương pháp điều tra xã hội học bằng cách lấy phiếu thông qua mạng xã hội cùng với phỏng vấn từ đó, phân tích kết quả điều tra cho thấy đa số sinh viên của khoa có xúc cảm thẩm mỹ xuất hiện khi tác động qua lại với chủ thể thẩm mỹ, đặc biệt sự yêu thích và rung cảm với các giá trị nghệ thuật và có phản ứng trước những hành vi đi ngược lại quy luật thẩm mỹ.

Về cơ bản sinh viên của khoa đã nhận thức được vai trò, vị trí và tầm quan trọng của việc giáo dục ý thức thẩm mỹ, là một nhiệm vụ quan trọng trong việc giúp các em phát triển toàn diện bản thân. Trên cơ sở đó Khoa đã và đang cố gắng xây dựng và phát triển hài hòa các chương trình, kế hoạch ngoại khóa nhằm phát triển đời sống tinh thần, bước đầu gắn việc giáo dục thẩm mỹ vào chương trình dạy học các học phần từ đại cương đến chuyên ngành. Do vậy khi tiến hành khảo sát cho thấy:

Bảng 1. Kết quả khảo sát ý thức nghệ thuật của sinh viên khoa Tạo dáng Công nghiệp

(Nguồn: Tác giả bài viết)

Stt	Câu hỏi	Phương án chọn	Số lượng	Tỉ lệ %
1	Quan điểm của em về nghệ thuật?	Nghệ thuật khiến tâm hồn sáng khoái, yêu cuộc sống...	270	90
		Nghệ thuật làm mất thời gian	30	10
2	Ý thức nghệ thuật của sinh viên hiện nay bị ảnh hưởng bởi những yếu tố nào?	Do môi trường nghệ thuật, thẩm mỹ của xã hội chưa tốt	50	16.7
		Do sự phát triển và đổi mới của xã hội dẫn đến thị hiếu nghệ thuật cũng thay đổi	60	20
		Do giáo dục chưa toàn diện	70	23.3
		Do sự phát triển của các hình thức mạng xã hội dưới sự tác động của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0	120	40

3	Sinh viên cần làm gì để nâng cao ý thức nghệ thuật của bản thân?	Tham gia các hoạt động đoàn, hội của khoa, trường và tại địa phương	120	40
		Tham gia tích cực các hoạt động tình nguyện giúp đỡ những người yếu thế	30	10
		Nắm vững các kiến thức trong quá trình học tập	120	40
		Tích cực trau dồi kiến thức nghệ thuật qua các phương tiện truyền thông.	30	10
4	Khoa, trường cần làm gì để nâng cao ý thức nghệ thuật cho sinh viên?	Tổ chức thường xuyên các chương trình hoạt động nghệ thuật gắn liền với ngành học	100	33.4
		Tổ chức tham quan thực tế liên quan đến hoạt động nghệ thuật	80	26.6
		Lồng ghép giáo dục nghệ thuật với chương trình đào tạo thông qua các học phần	110	36.6
		Ý kiến khác	10	3.4

Đa số sinh viên khi được phỏng vấn đều có nhu cầu thưởng thức nghệ thuật, thích thú với các loại hình nghệ thuật và nhận thấy vai trò của nghệ thuật trong học tập và trong đời sống hàng ngày. Tuy nhiên vẫn còn một bộ phận nhỏ sinh viên chưa quan tâm đến ý thức thẩm mỹ thậm chí tham gia các hoạt động nghệ thuật làm mất thời gian.

Để nâng cao ý thức thẩm mỹ thì một số sinh viên rất tiến bộ khi cho rằng nên kết hợp giữa giáo dục kiến thức chuyên ngành với kiến thức văn hóa, đạo đức, chính trị và thẩm mỹ với nhau để con người được phát triển toàn diện nhất. Điều này cho thấy, con người muốn phát triển toàn diện bản thân thì cần phải có sự phối hợp đồng bộ giữa tất cả các ngành và các môn học, từ đại cương đến chuyên ngành. Và từ đó chúng ta cũng cần phải bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ cho sinh viên để các sinh viên phát huy tích cực tính chủ động sáng tạo trong đời sống thẩm mỹ của mình, một số sinh viên không trau dồi kiến thức thẩm mỹ dẫn đến lối sống

và tư tưởng có phần lệch lạc có biểu hiện thiếu văn hóa, lối sống cũng như đạo đức, tiếp thu những luồng văn hóa không phù hợp với thuần phong mỹ tục dân tộc. Một trong những nguyên nhân hiện nay là khi giảng dạy các học phần giảng viên chủ yếu mới quan tâm đến kiến thức chuyên môn mà chưa thật sự quan tâm tới những giá trị truyền thống quý báu, lịch sử vẻ vang của dân tộc, chưa thật sự tuân thủ đầy đủ ý thức đạo đức và pháp luật nên một số sinh viên sống rất thực dụng, buông thả..., xa rời những giá trị thẩm mỹ của dân tộc. Trong khi đó, những tác phẩm nghệ thuật, âm nhạc mang tính cách mạng thì chỉ 140/300 em lựa chọn để thưởng thức, có tới 120/300 em lựa chọn lối sống văn hóa là xu hướng phải theo kịp một, xu thế hiện đại của phương Tây, sính ngoại, ăn mặc phản cảm, thưởng thức các tác phẩm nghệ thuật theo xu thế thời thượng “mì ăn liền”. Thực tiễn cho thấy có nhiều sinh viên của khoa hiện nay vẫn chưa ý thức được rằng học tập nâng cao đời sống thẩm mỹ chính là đang hoàn thiện và phát triển nhân cách

bản thân một cách tốt nhất. Cũng chính nguyên nhân chưa hiểu hết vai trò của ý thức thẩm mỹ nên các sinh viên ngại tham gia các hoạt động của khoa, Đoàn trường, thờ ơ với tư tưởng chính trị, bắt chước lối sống của các nhân vật nổi tiếng mà không biết nó không phù hợp với mình, kịch cỡm lệch lạc với những giá trị thẩm mỹ truyền thống. Kết quả khảo sát cho thấy, có tới 109/300 em ít có cơ hội tham gia các hoạt động Đoàn, 170/300 sinh viên dành thời gian lên các trang mạng xã hội, chơi game. Một số sinh viên của khoa không định hướng được các giá trị nghệ thuật vì bản thân không chịu khó tiếp thu kiến thức nghệ thuật, nên hầu như các tác phẩm hoặc ý kiến về nghệ thuật của các em hầu như là nhò tư vẩn, hoặc cóp chép trên mạng đặc biệt hiện nay sự phát triển của công nghệ số tạo ra sự “đột phá” trong tổ chức khai thác sử dụng tài liệu thông qua việc chuyển đổi mô hình lưu trữ từ truyền thống sang lưu trữ số (hay lưu trữ điện tử). Mà ở đó, sự kết hợp giữa siêu dữ liệu (BigData) với công nghệ kết nối trên các nền tảng khác nhau tạo ra hệ thống lưu trữ dữ liệu trong không gian ảo và môi trường Internet kết nối vạn vật (Internet of Things, IoT) – môi trường tạo ra sự kết nối, tương tác giữa các hệ thống lưu trữ dữ liệu không gian ảo và giữa hệ thống lưu trữ dữ liệu không gian ảo với con người theo thời gian thực. Với sự thay đổi căn bản phương thức quản lý và tổ chức khai thác sử dụng dữ liệu do vậy sinh viên có thể dễ dàng lấy những thông tin trên mạng dẫn tới sự thiếu sáng tạo trong nghệ thuật, các sản phẩm không mang dấu ấn cá nhân mà gần như có sự giống nhau do sự cóp chép, cóp nhặt trên mạng hiện nay.

4.3. Một số giải pháp nâng cao, phát triển ý thức thẩm mỹ về cái đẹp khoa Tạo dáng Công nghiệp hiện nay.

Từ mối quan hệ biện chứng giữa cái chung và cái riêng trong triết học Mác - Lênin với mục đích là nâng cao việc giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên Khoa Tạo dáng Công nghiệp thì cần thực hiện đồng bộ các phương pháp sau:

Thứ nhất, kết hợp giáo dục giá trị thẩm mỹ trong các hoạt động giáo dục - đào tạo của khoa

Giáo dục, phát triển ý thức thẩm mỹ cho sinh viên đó là giáo dục, phát triển cảm thụ cái đẹp. Cái đẹp tồn tại phổ biến trong mọi hoạt động của con người nói chung và sinh viên nói riêng do vậy, nội dung giáo dục ý thức nghệ thuật rất toàn diện, không chỉ bó hẹp trong quá trình giảng dạy một môn học nào mà phải “thấm thấu” trong tất cả các môn học, các hoạt động của mỗi sinh viên. Chẳng hạn ngay khi sinh viên nhập học các em sẽ được học 1 tuần chính trị để các em hiểu được nhiệm vụ của mình cũng như các quy chế, quy định của Khoa, của Trường, Bộ giáo dục và cũng từ đây các em có hướng phấn đấu học tập tốt trong quá trình học tập đồng thời nâng cao nhận thức về cái đẹp thông qua giáo dục ý thức chính trị từ đó định hướng lý tưởng cách mạng, giáo dục truyền thống yêu nước cho sinh viên. Do đó, ngay trong tuần học tập chính trị đầu năm học nhà trường cần lồng ghép nội dung giáo dục thẩm mỹ với giáo dục đạo đức, chính trị, giáo dục ý thức về cái đẹp thông qua các hoạt động đoàn thể.

Các hoạt động của Đoàn Thanh niên phải giúp sinh viên hình thành được những giá trị, những chuẩn mực thẩm mỹ cao đẹp

phù hợp với lí tưởng sống, đồng thời kiên quyết khắc phục mọi biểu hiện của những tư tưởng, lối sống không lành mạnh. Để đạt được những kết quả đó, trong từng hoạt động, Đoàn thanh niên của khoa, trường luôn trao quyền tự chủ cho sinh viên trong mọi việc, từ sáng tạo, đề xuất cho đến hiện thực hóa các ý tưởng, triển khai các hoạt động... Ban Chấp hành Đoàn khoa có vai trò rất quan trọng trong việc giáo dục ý thức thẩm mỹ về cái đẹp cho sinh viên, bởi đây là nơi sinh viên tham gia rất nhiều hoạt động như thể dục thể thao, văn hóa văn nghệ, các buổi sinh hoạt ngoại khóa hay tổ chức các sự kiện nghệ thuật... nó định hướng mọi hoạt động cho sinh viên ngoài việc học chuyên môn.

Nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển ý thức thẩm mỹ là quá trình dung nạp “cái đẹp” vào quá trình học tập để bồi đắp, nuôi dưỡng tình cảm, cảm xúc thẩm mỹ tích cực, hình thành, phát triển thị hiếu thẩm mỹ đúng đắn, lành mạnh, hình thành lí tưởng thẩm mỹ. Để làm tốt điều này thì bản thân mỗi sinh viên, trong các hoạt động từ học tập, nghiên cứu khoa học, đến thực hiện các nhiệm vụ, các sinh viên cần tích hợp nội dung giáo dục ý thức nghệ thuật.

Thứ hai, thường xuyên tổ chức các hoạt động nghệ thuật gắn liền với ngành và chuyên ngành

Trong quá trình giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên trường học thì cần tập trung vào giáo dục ý thức thẩm mỹ về cái đẹp cho sinh viên nghĩa là tập trung vào giáo dục khát vọng sáng tạo cái đẹp, hoàn thiện về nhân cách, tạo ra các chuẩn mực nhằm định hướng các giá trị của cuộc sống. Điều đó sẽ được hiện thực hoá bằng

các hoạt động như: Liên hoan ca múa nhạc, biểu diễn thời trang, triển lãm các tác phẩm hội họa, lễ hội hóa trang, hội thi vẽ tranh, ... Những hoạt động ấy đòi hỏi khoa cũng như nhà trường phải phát huy tính chủ động sáng tạo của sinh viên đồng thời phải thường xuyên nâng cao trình độ văn hóa cho sinh viên, khơi dậy trong các em lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc để từ đây các em có ý thức đẩy lùi những hiện tượng thẩm mỹ không lành mạnh. Phát động phong trào sống và học tập theo gương Chủ tịch Hồ Chí Minh, Khoa và nhà trường và đoàn thể phải tạo ra sân chơi để các em có cơ hội sáng tạo nghệ thuật và chủ động sáng tạo nghệ thuật một cách cao nhất.

Thứ ba, định hướng tiếp cận thông tin thẩm mỹ thông qua quá trình giảng dạy của giảng viên và các kênh truyền thông của khoa

Đối với tất cả giảng viên nói chung, cần phải tích cực đổi mới phương pháp dạy học theo hướng hiện đại hóa, cần phải tăng cường học hỏi và đưa công nghệ vào dạy học nhằm nâng cao chất lượng dạy học để đạt được kết quả cao nhất trong thời đại công nghệ hiện nay. Đổi mới phương pháp sẽ giúp cho giờ học bớt nhàm chán, giảng viên chỉ giữ vai trò chủ đạo dẫn dắt các em, còn người học luôn ở vai trò trung tâm trong mọi hoạt động, gia tăng sự tương tác của tất cả mọi người với nhau làm cho giờ học trở nên sôi nổi, gây hứng thú học tập, kích thích sự sáng tạo đam mê để sinh viên tiếp thu tốt hơn và nhớ lâu hơn, yêu thích môn học hơn, các em sẽ được trang bị những kĩ năng về cuộc sống. Điều đó cũng đòi hỏi mỗi giảng viên phải không ngừng học hỏi để nâng cao trình độ chuyên môn cũng như kĩ năng giảng dạy, kĩ năng sống,

biết gợi mở những đề tài hay kích thích sự tò mò sáng tạo trong sinh viên, biết đưa cái đẹp trong cuộc sống trong nghệ thuật, trong thiên nhiên vào giờ dạy để phát huy hết vẻ đẹp của nó. Đổi mới phương pháp dạy học đang là vấn đề rất được quan tâm hiện nay, nhằm thay thế một phần phương pháp truyền thống.

Sinh viên trong thế giới 4.0 đã đủ năng lực và phương tiện để tiếp nhận thông tin, có thể tự học, tự nghiên cứu và tham khảo từ nhiều nguồn khác nhau, đặc biệt là từ Internet. Trong bối cảnh đó, giảng viên không phải là người duy nhất có được kiến thức và thông tin giá trị. Thay vào đó, họ là người giúp học trò có khả năng hiểu ý nghĩa của thông tin, phân biệt sự khác biệt giữa những gì quan trọng và không quan trọng đặc biệt trên các phương tiện truyền thông hiện nay. Các phương tiện truyền thông có nhiều mặt tích cực trong việc giáo dục thẩm mỹ cho sinh viên như bồi đắp những tình cảm tốt đẹp với thiên nhiên, con người; nâng cao ý thức trách nhiệm, tinh thần vì cộng đồng xã hội cho sinh viên; Để sử dụng hiệu quả các phương tiện truyền thông trong giáo dục ý thức nghệ thuật cho sinh viên thì khoa và nhà trường cần phải tăng cường giáo dục đạo đức, pháp luật, nội dung phải phù hợp với đặc điểm tâm lý lứa tuổi giới trẻ hiện nay, phải thường xuyên liên tục, tránh kiểu hình thức, đối phó và phải thực hiện một cách đồng bộ, khoa và trường những trang website, facebook, nhóm zalo để tất cả mọi người có thể vào theo dõi xem xét, kiểm tra, đánh giá, trao đổi kinh nghiệm để kịp thời đưa ra những giải pháp kịp thời phù hợp nhằm đạt được kết quả cao nhất. Việc sử dụng mạng xã

hội để phản bác những thông tin xấu, độc bằng việc chia sẻ những thông tin tích cực, được đồng đảo sinh viên của Khoa tham gia. Với việc cập nhật thường xuyên những thông tin tích cực góp phần định hướng thông tin thẩm mỹ cho sinh viên hướng sinh viên đến quan tâm đến những vấn đề mang tính thời sự, thiết thực với lĩnh vực hoạt động, ngành nghề học tập.

Thứ tư, giáo dục, phát triển ý thức nghệ thuật thông qua biện pháp “nêu gương” trong khoa, nhà trường.

Giáo dục ý thức thẩm mỹ là giáo dục cái tốt, cái đẹp cho sinh viên. Cái tốt, cái đẹp trong cuộc sống được quy tụ trong những nhân cách điển hình, trở thành những tấm gương mà con người muốn vươn tới. Trong hoạt động ở khoa, trường, đoàn trường trong mỗi thời điểm, mỗi hoạt động đều có những tấm gương tiêu biểu cho tập thể, đơn vị. Trong đó, có những cá nhân và tập thể hành động nổi trội, tiêu biểu, mang giá trị xã hội, giá trị thẩm mỹ cao đẹp có tác dụng giáo dục, định hướng rất lớn cho sinh viên. Để cho cái tốt, cái đẹp, cái mới trở thành động lực thúc đẩy hành động của mỗi sinh viên thì khoa và nhà trường cần tạo điều kiện cần thiết để sinh viên tiếp xúc, học tập, noi gương cái tốt, cái đẹp với tất cả tình cảm mãnh liệt của họ.

Khi được hỏi “nguồn thông tin mà các em tiếp cận từ đâu?” thì có đến 95.5% sinh viên cho rằng các em tiếp cận thông tin qua truyền thông mạng, 80.4% qua bạn bè, 55.6% qua thầy cô giáo; 35.3% qua ti vi, đài phát thanh. Chỉ có 30.6%, sinh viên tiếp cận qua tổ chức, đoàn thể và gia đình và tham gia các hoạt động phong trào tại

trường, khoa[§]. Có thể nhận thấy hiện nay đại đa số các em sinh viên tiếp cận thông tin từ những phương tiện truyền thông đại chúng. Điều này phản ánh đúng với thực tiễn xã hội khi tác động của cách mạng công nghiệp làm cho các phương tiện truyền thông phát triển như vũ bão, đặc biệt là truyền thông mạng đã và đang trở thành một trong những phương tiện không thể thiếu được trong đời sống của người Việt Nam nói chung và sinh viên nói riêng. Đặc biệt là trong các phương tiện truyền thông mạng thì mạng xã hội đang thu hút được sinh viên tham gia rất đông. Thông tin trên truyền thông mạng có nhiều nguồn khác nhau, nhiều thông tin chưa qua kiểm duyệt nên có thể ảnh hưởng tiêu cực đến sinh viên nếu họ không được định hướng kịp thời. Việc tiếp cận với các thông tin trên đã ảnh hưởng lớn đến sự phát triển và hoàn thiện nhân cách của sinh viên, làm mất niềm tin, hoang mang, nghi ngờ về những thông tin có được, thậm chí có thể dẫn đến những hành vi, lối sống lệch chuẩn, vi phạm pháp luật. Do vậy, trong học tập tại khoa thì lãnh đạo khoa, đội ngũ giảng viên, nhân viên giáo dục cần làm tốt công tác “nêu gương”, trước hết là gương các anh hùng dân tộc, các lãnh tụ, các vĩ nhân; đồng thời xây dựng và nhân rộng gương điển hình tiên tiến, điển sáng trong học tập và hoạt động phong trào trong khoa, trường trên các phương tiện truyền thông của khoa, của trường từ đó lan tỏa những mặt tích cực, cái đẹp của xã hội đến sinh viên. Đây là phương pháp hiệu quả

nhất vì nó có tính phổ cập, gắn với tâm lý tình cảm của sinh viên.

V. Kết luận

Khái niệm Cách mạng công nghiệp 4.0 lần đầu tiên được đưa ra tại Hội chợ công nghiệp Hannover tại Cộng hòa Liên bang Đức năm 2011. Bản chất của CMCN 4.0 là dựa trên nền tảng công nghệ số và tích hợp tất cả các công nghệ thông minh để tối ưu hóa quy trình, phương thức sản xuất[¶]. Những thay đổi đó bằng nhiều cách khác nhau đều có tác động nhất định đến lĩnh vực đào tạo các chuyên ngành của Khoa nói chung và giáo dục ý thức thẩm mỹ nói riêng trong giai đoạn hiện nay.

Ý thức nghệ thuật hay thẩm mỹ là một trong những yếu tố góp phần cấu thành nhân cách con người. Nó là cơ sở góp phần hình thành tư tưởng, tình cảm, cách ứng xử, đồng thời là thước đo đánh giá năng lực thẩm mỹ của mỗi chúng ta.

Giáo dục, phát triển ý thức nghệ thuật cho sinh viên khoa Tạo dáng Công nghiệp có vai trò rất lớn, tạo ra một chuỗi các tác động đến sinh viên, nhằm định hướng, hình thành lí tưởng sống đúng đắn, tiến bộ, bồi dưỡng cho họ lòng khát khao với lí tưởng của Đảng, ngăn ngừa bệnh vô cảm về mặt thẩm mỹ, đem lại niềm vui, lòng tự hào về quê hương, đất nước, về truyền thống của dân tộc Việt Nam. Trong điều kiện thực tế hiện nay, cần tăng cường nâng cao hiệu quả giáo dục thẩm mỹ cho sinh viên nhằm nâng cao bản lĩnh chính trị, đạo đức, lối sống lành mạnh, chuẩn

§ Đỗ Thị Thanh Huyền (2022), Một số giải pháp định hướng thông tin cho sinh viên khoa Tạo dáng Công nghiệp trường Đại học Mở Hà Nội hiện nay, tạp chí Dạy và học ngày nay, kỳ 1- 2/2022.

¶ Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 là gì? <http://hvcsnd.edu.vn/nghien-cuu-trao-doi/dai-hoc-40/cuoc-cach-mang-cong-nghiep-4-0-la-gi-4319> truy cập ngày 5/5/2022.

mức phù hợp với truyền thống dân tộc, sinh viên dám đấu tranh loại bỏ những cái xấu, lối sống tiêu cực, buông thả, vô trách nhiệm trong một bộ phận sinh viên hiện nay. Muốn vậy thì cần phải thực hiện đồng bộ các giải pháp nhằm xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam phát triển toàn diện, hướng đến chân - thiện - mỹ, thấm nhuần tinh thần dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Ban chấp hành Trung ương khóa XI: *Nghị quyết số 29-NQ/TW Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*, 2013.
- [2]. Bộ giáo dục và Đào tạo (2021), *Giáo trình triết học Mác - Lênin*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3]. Lê Thị Thùy Dung (2013). *Vai trò của văn hóa thẩm mỹ đối với sự phát triển nhân cách của sinh viên Việt Nam hiện nay*. Luận án tiến sĩ Triết học, Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [4]. Bùi Thị Bích Diệp (2017). *Giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên Trường Cao đẳng văn hóa nghệ thuật Đăk Lăk hiện nay*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 3, tr 55-57.
- [5]. Đỗ Anh Đức (2020). *Đổi mới sáng tạo tại Việt Nam trong bối cảnh công nghiệp 4.0*. Tạp chí Kinh tế và Quản lý, số 33
- [6]. Hoàng Thúc Lâm (2014). *Vai trò của Mĩ học Mác - Lênin trong giáo dục ý thức thẩm mỹ cho sinh viên Việt Nam hiện nay*. Tạp chí Giáo dục, số 326, tr 24-31.
- [7]. Nguyễn Thế Kiệt (2014). *Triết học thẩm mỹ và nhân cách*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [8]. Lương Gia Ban - Nguyễn Thế Kiệt (2014). *Giá trị văn hóa truyền thống dân tộc với việc xây dựng nhân cách sinh viên Việt Nam hiện nay*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [9]. Trần Túy (2005). *Vai trò của nghệ thuật trong giáo dục thẩm mỹ*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.

Địa chỉ tác giả: Khoa Tạo dáng Công nghiệp, trường Đại học Mở Hà Nội

Email: dothanhhuuyen@hou.edu.vn